

1 § Aktuell debatt: Tandvården

*Aktuell debatt:
Tandvården*

Anf. 1 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Kära åhörare! Dagens debatt inleddes för drygt en månad sedan. Den 4 oktober synade SVT försäkringssystem som berikar tandvårdsindustrin men lämnar de fattigaste i sticket. Samtidigt förekom det rapporter om mutor i tandvården. En vecka senare uppgav Folkhälsoinstitutet att tandhälsan håller på att bli en klassfråga.

År 1999 genomförde den socialdemokratiska regeringen en tandvårdsreform. Syftet var att subventionera vuxentandvården, införa högkostnadsskydd för äldre och råda bot på stora finansieringsproblem i tandvården. Syftet var gott, men utfallet är en växande tandröta.

Personer över 65 år har rätt till högkostnadsskydd. De kan i dag få vänta upp till ett år på behandling. Många av dem har inte råd med tandvård. Personer under 65 väntar med tandvård tills de har fyllt 65 år. Väntetiden förvärrar tandhälsan.

I runda tal 150 000 vuxna lider av tandlossning, som inte täcks av dagens försäkringar. Samtidigt har tandvårdspriserna ökat med 70 % sedan reformen 1999.

Nu lovar Ylva Johansson en ännu större reform. Valfläsket biter inte på mig. Det fastnar bara i tänderna och gör mig än mer tveksam till regeringens kompetens. Tala i stället om hur många miljarder som Göran Persson är beredd att avsätta. Det är ju ändå han som bestämmer.

Anf. 2 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Att kunna äta och tugga med friska tänder, att slippa svår tandvärk och att kunna le utan att skämmas med handen för munnen är något som de allra flesta svenskar upplever i dag. Tandhälsan har förbättrats enormt tack vare 70-talets tandvårdsförsäkring, fri barn- och ungdomstandvård och folktandvårdens insatser.

Ytterligare förbättringar de senaste 20 åren är att andelen tandlösa har sjunkit dramatiskt och att antalet lagningar har minskat. Men de allra senaste åren finns det flera allvarliga tecken på försämringar av tandhälsan. Fler anger ekonomiska skäl till att de väljer bort att gå till tandläkaren fastän de har behov av det.

En växande grupp är unga kvinnor, ofta ensamstående med barn. Enligt Folkhälsoinstitutets studie var andelen bland personer med stora

ekonomiska svårigheter som hade dålig tandhälsa ungefär fem gånger större än andelen bland personer utan ekonomiska svårigheter.

Trots att personer med ekonomiska svårigheter hade en sämre tandhälsa och större behov av tandläkarvård än personer utan ekonomiska svårigheter avstod alltför ofta från denna grupp från att söka tandläkarvård. Detta är mycket allvarligt.

Bakslagen de senaste åren riskerar den goda tandhälsa som vi har byggt upp. Vi har varit mycket framgångsrika med den fria tandvården för barn och ungdomar, vilket gör att de allra flesta 20-åringar i dag har en mycket god tandhälsa tack vare att de går på regelbundna kontroller och får förebyggande tandvård.

Den tandhälsan måste vi värna när de unga passerar 20-årsåldern och lämnar dagens fria ungdomstandvård.

Vi har de senaste åren gjort reformer inom tandvården. För dem över 65 år genomförde vi socialdemokrater 2002 ett högkostnadsskydd för protetik och en höjd ersättning för bastandvård. Det har gett många äldre radikalt bättre möjligheter att få bra tänder och höjd livskvalitet.

Nu är det hög tid att gå vidare. Vi socialdemokrater vill genomföra en stor tandvårdsreform för alla som både skyddar mot höga kostnader och stimulerar till förebyggande tandvård och regelbundna besök hos tandläkare. Vi kan aldrig acceptera att god tandhälsa handlar om god inkomst. Tandhälsan ska inte återigen bli ett klassmärke. Det ska inte synas på leendet vilken samhällsklass man kommer från. Därför är en ny tandvårdsförsäkring en välfärdsfråga som ska bli nästa stora reform.

Rejåla förbättringar av tandvårdsförsäkringen kommer att kosta mycket stora pengar – flera miljarder. Att det nu blir möjligt att göra den prioriteringen beror bland annat på en framgångsrik ekonomisk politik. Vi kommer att kunna prioritera tandvården de kommande åren.

Inför det förra valet lovade vi, och gick till val på, att halvera sjukskrivningarna fram till 2008. Vi är på god väg att klara det målet. Det är ett av skälen till att statens finanser förbättras. Inför nästa års val kommer vi att kunna presentera en tandvårdsreform för alla. Den ska börja genomföras med ett första steg redan 2007.

Jag ser i huvudsak två problem som ska lösas med en ny och förbättrad tandvårdsförsäkring. Det första gäller förebyggande tandvård. Alltför många avstår i dag från att besöka tandvården av ekonomiska skäl. Det genomsnittliga priset för en undersökning är ungefär 500 kr. Ofta genomförs vissa förebyggande åtgärder. Det pris patienten betalar blir kanske upp emot 700–800 kr. Många ungdomar som redan har en god tandhälsa tycker att det är en onödig utgift. Resultatet blir alltför ofta att man väntar med att gå till tandvården tills man får ont, tills man får problem. Då är den goda grunden från den fria barn- och ungdomstandvården redan borta. Därför är det viktigt att en ny tandvårdsförsäkring innehåller incitament, ekonomiskt stöd, för att regelbundet besöka tandvården och genomföra förebyggande tandvård.

Den andra viktiga delen handlar om skydd mot orimligt höga kostnader. I genomsnitt betalar vi svenskar under 2 000 kr per år för vår tandvård. Det är ingen orimlig utgift – i genomsnitt. Men några av oss har större tandvårdsbehov än andra. De allra flesta av oss måste några gånger under livet genomföra större ingrepp i munnen. Då kan det bli riktigt dyrt. Det kan bero på tandlossning och det kan bero på medicine-

ring eller andra saker. När tandläkaren säger att det kanske kommer att kosta 20 000, 30 000, 40 000 eller 50 000 kr är man i ett läge där det för många är en helt oöverstiglig utgift. Därför är det oerhört viktigt att en ny tandvårdsförsäkring innehåller ett skydd mot de riktigt höga kostnaderna.

Herr talman! Låt mig också kommentera några andra saker.

Ett av de problem som under de senaste åren har förvärrat situationen är prisutvecklingen. Sedan 1999 har vi haft mycket kraftiga prisökningar inom tandvården. Det senaste året har de mattats av och ligger nu inom folktandvården ungefär på en KPI-utveckling, utom när det gäller implantat. Inom privattandvården ligger kostnadsökningen fortfarande högre än genomsnittet i övrigt.

Därför ser jag positivt på ökad konkurrens från andra EU-länder på tandvårdens område. Jag tror att det kan bidra till att pressa priserna. Det är dock viktigt att komma ihåg att den som ska verka som tandläkare i Sverige måste ha legitimation från Socialstyrelsen och verksamheten måste stå under Socialstyrelsens kontroll och tillsyn på samma sätt som all annan tandvård i Sverige. Man måste självklart följa de löne- och anställningsvillkor som gäller i Sverige. Jag tror att en ökad konkurrens är bra för patienterna.

Jag vill också kommentera uppgifter om att vissa implantatföretag ger bonusresor till tandläkare som säljer just deras implantatsystem. Jag ser mycket allvarligt på de uppgifterna. En förundersökning om mutbrott har inletts mot ett av dessa företag. Jag tycker att det är bra att det blir utrett. Det handlar ju om allmänhetens tilltro till tandläkarnas råd och rekommendationer.

Så sent som i går hade vi kallat till ett möte på Socialdepartementet där vi hade bjudit in tillverkarna, tandläkarna, vårdgivarna och Försäkringskassan för att bland annat diskutera de här frågorna.

Ett av de bra resultaten från det mötet var att vi fick veta att Sveriges Kommuner och Landsting har tagit kontakt med Föreningen Svensk Dentalhandel och Dentallaboratoriernas Riksförening i syfte att träffa en överenskommelse om riktlinjer för kontakterna mellan dentalmaterialbranschen och personal inom tandvården. Det finns på liknande sätt redan sådana riktlinjer på läkemedelsområdet och medicinteknikområdet. Jag skulle välkomna att man träffar en överenskommelse om sådana riktlinjer.

Herr talman! Tandvården är en mycket viktig fråga, som engagerar väldigt många. Det är en av de vanligaste frågorna som tas upp i brev och samtal till mig som ansvarig minister. Alltför många har fått uppleva att tandvårdskostnaderna har blivit skrämmande höga. För vissa har det lett till att man till och med tvingats avstå från nödvändig tandvård.

Därför är det så glädjande och så angeläget att vi nu inom kort kan prioritera en stor och rejäl tandvårdsreform för alla som både innehåller stöd för det förebyggande arbetet med regelbundna besök hos tandvården och skydd mot de riktigt höga kostnaderna så att ingen ska behöva avstå från tandvård av ekonomiska skäl.

Anf. 3 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Klasskillnaderna i samhället ska inte få synas i munnen på folk. Så har det länge hetat från ledande socialdemokrater. Men något konkret beslut om tandvården blev det inte vid den socialdemokratiska

partikongressen i Malmö. De här orden är inte mina egna. De är tagna från Dagens Arbete, Metalls facktidsning. Jag kan faktiskt inte säga det bättre själv.

Ylva Johansson har ingen konkret plan att presentera, bara en bakläxa från partikongressen. Kongressen ansåg att partiledningens ursprungliga förslag var otydligt. Den bestämde att ett skydd mot höga tandvårdskostnader ska införas för alla redan i början av nästa mandatperiod.

Ylva Johansson lovar nu ett reformförslag innan valet. För egen del är jag bara övertygad om en enda sak, nämligen att hon kommer att presentera mer valfläsk. Det kommer att vara starkt kryddat med halsbrytande ursäkter och våghalsiga löften.

I Malmö förklarade trots allt Göran Persson att det är han som styr Sverige och inte kongressen. Hans besked i tandvårdsfrågan är ännu mer vaga än Ylva Johanssons. Jag upprepar därför min fråga till Ylva Johansson. Hur många miljarder vill Göran Persson satsa på tandvården? Låt mig tillägga ett par frågor. Preciserar gärna vad ”i början på nästa mandatperiod” betyder. När ska den nya försäkringen i dess helhet gälla i praktiken?

Herr talman! Det är egentligen inga större fel på svensk tandvård. Den håller mycket hög kvalitet. Enligt Svenskt Kvalitetsindex håller den långt högre kvalitet än den offentliga sjukvården. Det förklaras med att den till stor del drivs av småföretagare. Enskilda initiativ och idéer får större utrymme än i den offentligt toppstyrd sjukvården. Det ger resultat för tandvårdspatienter och konsumenter. Jag tror därför på en fortsatt privat tandvård. Dagens problem handlar alltså inte om tandvården i sig utan om dess samhällspolitiska styrning.

Regeringens reform år 1999 innebär fri prissättning. Privattandläkare bestämmer själva priset för sina tjänster. Landstingen fastställer priser för folktandvården. Försäkringskassan ersätter sedan vårdgivarna för vissa av behandlingarna och olika för olika åldersgrupper. I minst fem avseenden är det ett egendomligt system.

För det första bygger det på mycket godtyckliga åldersgränser och inte reella tandvårdsbehov.

För det andra är konkurrensen svag när det gäller såväl tandvårdstjänster som tandvårdsprodukter.

För det tredje saknas det kostnadskontroll och genomlysning av kostnadseffektiviteten.

För det fjärde är konsumentmakt och konsumentinformation i det närmaste obefintliga.

För det femte är ersättningssystemet byråkratiskt, krångligt och tidskrävande.

Min fråga till Ylva Johansson är om hon har för avsikt att åtgärda något av de problem som jag tar upp inför valet år 2006. Framför allt undrar jag hur Ylva Johansson ser på den utveckling vi inte minst de senaste veckorna har märkt av där nya privata alternativ växer fram och på det sättet ökar konkurrensen och påverkar priserna.

Ylva Johansson säger i dag att hon bejakar en sådan utveckling. Men kan vi lita på det? Vi har sett så mycket av stopplagar och problem att skapa lika möjligheter till konkurrens när det gäller privata och offentliga verksamheter. Hur ska vi kunna lita på det? Upp till bevis!

Jag och Centerpartiet ser det inte realistiskt att inordna tandvårdsförsäkringen i en allmän sjukvårdsförsäkring. Vi vet att det finns uppskattningar om att det skulle kosta 20 miljarder kronor per år. Samtidigt stiger de totala vårdkostnaderna i samhället i och med en äldre befolkning och med allt fler behandlingsmöjligheter.

I väntan på en genomgripande tandvårdsreform föreslår Centerpartiet att Försäkringskassans förhandsgranskning av högkostnadsskyddet 65-plus slopas så snart som möjligt. Det minskar byråkratin och kortar köerna för äldre med stora tandvårdsbehov. Det möter inte bara tandvårdsbehoven bättre utan kan dessutom ge ekonomiska vinster.

Försäkringskassans förhandsprövning tar 81 årsarbeten i anspråk. Det motsvarar ungefär kostnaderna för fusket, som beräknas till ca 3–4 %. Med skärpta medicinska krav på tandläkarnas beslut för högkostnadsskydd kan fusket minskas. Vid missbruk riskerar tandläkarna indragna legitimationer. Med rätt incitament fungerar egenansvaret alltid bättre än byråkrati.

Anf. 4 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman, åhörare! I Aftonbladet den 19 augusti i år kunde vi läsa om Malin, 35 år, som inte har råd att besöka tandläkaren. Hon har betalat några hundralappar då och då men har fortfarande nästan 10 000 kr kvar av en räkning på 15 000 kr från förra tillfället hos tandläkaren.

Malin är inte ensam. I Uppdrag granskning nyligen och i pressen har vi kunnat ta del av hur personer har beskrivit sin verklighet när det gäller köer, att vänta på besked från Försäkringskassan och de egna kostnaderna – många gånger dubbelt så stora som man trodde, för man trodde att man hade ett högkostnadsskydd.

Enligt Statistiska centralbyrån är det fler än 50 000 personer som i dag har tandvårdskostnader som överstiger 15 000 kr. 10 000 av de här personerna är över 65 år.

Hur kan det komma sig, när vi har en 65-plusreform som ska innebära ett högkostnadsskydd på 7 700 kr? Jo, grundarbete och materialkostnader ingår inte. Det ligger utanför. Det blir kostnader som den enskilde inte har räknat med.

Socialdemokraterna har varit otydliga i sitt budskap, och det gör att många äldre känner sig lurade och vilseledda.

Vi vet också att många i medelåldern väntar med att gå till tandläkaren tills de fyllt 65 år för att på det sättet förhoppningsvis komma undan med lite lägre kostnader. Förutom att detta säkerligen gör att man får större besvär, inte bara från munhålan utan också andra medicinska symptom, är detta direkt ekonomiskt kontraproduktivt. När man flyttar fram tandvårdsbesöket så här länge betyder det också högre kostnader, inte bara för den enskilde utan också för samhället.

Herr talman! Problemen med tandvårdsreformen 65-plus är så stora att regeringen har tvingats vidta åtgärder. Implantatbehandling, till exempel, får nu endast utföras på vissa tänder, och tandläkare måste, som vi hörde Kenneth Johansson säga, skicka in sina behandlingsförslag till Försäkringskassan i Skåne där tandläkarna sitter och kontrollerar sina kolleger i stället för att utföra vårdande behandling och hemskt gärna förebyggande behandling.

Väntetiden för beslut om ersättning uppgår ofta till sex månader, och det dröjer flera månader innan man får betalt av Försäkringskassan. Fler än 20 000 personer står i dag i kö.

Vi hörde Ylva Johansson berätta om en överenskommelse som gjorts med tandläkarna vid mötet med regeringen häromdagen. Vi välkomnar att det görs en sådan här överenskommelse. Det är bra att regeringen reagerar på sådana här tvivelaktiga system som har uppkommit genom att 65-plusreformen har havererat.

Men samtidigt måste vi konstatera att etiska kommissioner i dag verkar behövas överallt. Är moralen totalt i upplösning, eller kan det vara så att regeringen har skapat system som inbjuder, kanske inte alltid till oohederligheter men till stora problem? Jag bara frågar.

Herr talman! Enligt en Sifundersökning 2004 går åtta av tio personer regelbundet till tandläkaren. Förutom egenvård är regelbundna besök hos tandläkare eller tandhygienist en viktig insats som vi kan ställa upp med för att hålla våra tänder i gott skick och samtidigt hålla kostnaderna nere.

Att låta barnen skölja med fluor, som man gjorde på 70-talet, är ett annat gott exempel på att förebygga tandtrollen. Nu säger man att det räcker att barnen sköljer ett par dagar i början av terminen och ett par dagar i slutet av terminen för att man ska uppnå väldigt god effekt. Låt fluortanten återuppstå ute i landet.

Genom att vi vuxna tar vårt ansvar tidigt och genom att minska på godis och läsk kan vi uppnå goda resultat. Skattepengarna ska i första hand gå till dem som verkligen behöver och alla dem som genom sjukdom har dålig tandstatus.

Moderaterna och alliansen bejaktar mångfald och en ökad konkurrens inom en tandvård som är av god kvalitet och som står under tillsyn och kontroll. Det menar vi gynnar såväl kunden som statens finanser. Men likt Kenneth Johansson oroar jag mig för vad detta betyder när vi i den här kammaren har sett regeringens stopplagar när det gäller goda privata initiativ inte en gång utan många gånger.

Herr talman! Jag ber att få återkomma i mitt nästa inlägg om det moderata tandvårdsförslaget.

Anf. 5 GABRIEL ROMANUS (fp):

Herr talman! I juni 1994, alltså för elva år sedan, avslog riksdagen – Socialdemokraterna och Ny demokrati – ett förslag som skulle ha givit alla svenskar rätt till tandvård mot en fast avgift varje år. Det kallas nu för abonnemangstandvård. Vid valet fick sedan Socialdemokraterna ansvaret att styra Sverige, och det ansvaret har ni haft nu i elva år. Tyvärr måste man när det gäller tandvårdsutvecklingen säga att det är elva förloerade år.

Tandvårdsförsäkringen fick förfalla så att vi inte längre kan tala om att vi har någon tandvårdsförsäkring eftersom patienterna står för en större del av kostnaden, särskilt vid mycket dyra behandlingar.

För tre år sedan kom ett utredningsförslag från en känd, ledande socialdemokrat. Man redovisade en undersökning som tydde på att en miljon svenskar avstår från tandvård av ekonomiska skäl, tandvård som de skulle behöva. Det var för tre år sedan. Ännu har vi inte fått någon åtgärd från regeringens sida. Så sent som i förra årets budgetproposition fanns

det inte en antydning, som jag kunde upptäcka i varje fall, om att regeringen förberedde någon tandvårdsreform.

Man kan säga att de här elva åren har varit en serie av missgrepp och underlåtenhetssynder. Det finns mycket att räkna upp om man tittar på den tråkiga historien. Det har lett till, som har påpekats här, att man avvecklade priskontrollen. Jag är inte någon vän av priskontroll, men om man avvecklar den ska man inte göra det på maximalt klantigt sätt. Det kan man gott säga var det som gjordes när det gäller tandvården.

Vi vet alla vilken möjlighet att kontrollera och jämföra priser som man har när man sitter med gapande mun hos tandläkaren. De flesta vill behålla sin tandläkare och har svårt att kontrollera priser för olika typer av komplicerade ingrepp. Det betyder inte att man ska återinföra priskontrollen. Men det var ett maximalt klantigt sätt att avveckla den.

Personalpolitiken har varit dålig. Vi har i dag tandläkare som skulle kunna klara en befolkning på 14 miljoner människor. Men vi har för få tandhygienister, och det leder till att vi ändå upplever att vi har brist på tandläkare i många delar av landet.

Nu är det nästan så att man kan känna att det har blivit en revolution mot den här utvecklingen inom socialdemokratien. Det var 50 motioner till den socialdemokratiska partikongressen, och partistyrelsen fick lov att skärpa sin skrivning för att hålla ordning i ledet.

Det är bra att den påminnelsen har kommit till regeringen, som knappast på egen hand har lyckats upptäcka hur misslyckad den här politiken har varit. In i det sista fick man förbättra skrivningen. Nu står det att man är djupt oroad över utvecklingen. Man säger att man ska satsa på abonnemangstandvård.

Det vore intressant att höra statsrådet lägga ut texten på den punkten. Vad betyder detta uttalande av den socialdemokratiska partikongressen? Kommer det att bli så att alla, även de som går till privattandläkare, kommer att få möjlighet att få en verklig försäkring, där man betalar en fast avgift och får den tandvård som man behöver? Är det socialdemokratiens planer, eller är det bara de som går till folktandvården som kommer att få den här möjligheten?

Statsrådet påpekar att de flesta människor inte betalar så mycket varje år för tandvård. Nej, men ibland kommer det stora oförutsedda utgifter. Det är som dukat för att man ska ha en försäkring. Då är frågan: Finns det något politiskt ledarskap som kommer att ge oss den försäkringen, som kommer att återupprätta tandvårdsförsäkringen, eller är det bara någonting i en resolution på partikongressen?

Nyss upptäckte vi att många svenskar åker till Estland för att laga sina tänder eller att det kommer tandläkare hit från Östeuropa som ska vara lägre betalda för att erbjuda billigare tandvård. Ser inte ministern detta som ett nederlag? Det är klart att det är bra med konkurrens, och det är bra att tandläkarna i Estland kan få patienter, men är det inte ändå ett bevis på en havererad tandvårdspolitik från den svenska regeringens sida?

Det är bra att man nu tänker göra någonting. Det är väl något av en omvändelse under galgen, men det är bättre än ingen omvändelse alls. Men frågan är: Vad innebär dessa signaler?

För Folkpartiets del vill jag bara understryka att vi fortfarande är, liksom vi var 1994, för en tandvårdsförsäkring där varje människa kan

betala en fast avgift, och naturligtvis en rimlig avgift, varje år. När det då uppträder stora kostnader har man en försäkring. Då slipper man kostnader på tiotusentals kronor för att laga sina tänder.

Varför har denna fina idé fått förfalla under elva år av socialdemokratisk ledning? Det vore ändå bra att få höra. Vad är det som har gjort att vi har fått denna urholkning av en mycket fin idé som vi var ganska eniga om så sent som i varje fall mars 1994, innan Socialdemokraterna bytte fot och gick ihop med Ny demokrati?

Anf. 6 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Först ett tack till Centerpartiet som har begärt den här debatten. Det är verkligen en viktig fråga.

Jag känner att jag som riksdagsledamot skäms lite grann över välfärdslandet Sverige när det gäller tandvården. Som vi hörde Gabriel Romanus säga fanns det redan för tre år sedan ungefär en miljon människor som inte vågade gå till tandläkaren på grund av att det skulle bli för dyrt.

Hur är det rent statistiskt? Mellan 1990 och 1999 ökade tandvårdskostnaderna mellan 124 och 300 %. Det var en oerhörd kostnadsökning. Bakom alla de miljontals människorna finns personer som jag och du. De har inte råd att få munnen undersökt och få hjälp med sina tandbesvär. Jag tycker att majoriteten också borde skämmas, inte bara oppositionen. Det handlar om att vi ska ge trygghet till alla människor i vårt land när de blir sjuka någonstans i kroppen. Kristdemokraterna är uppkäftiga nog i sammanhanget att säga att munnen tillhör kroppen. Vi vill på sikt att tandvården ska inkluderas i den vanliga sjukförsäkringen. Vi tycker att det är närmast självklart. Det tror jag alla andra hade tyckt om det inte hade varit så att det alltid har varit två olika försäkringar.

Men, vad gör vi nu? Vi vet att det kostar ett antal miljarder. Jo, jag tror att vi måste ta ett långsiktigt grepp. Där är det solklart vad Kristdemokraterna tycker. Men kortsiktigt måste vi också göra någonting. Där har vi ett förslag, Ylva Johansson.

Vi har lagt fram ett förslag om en check som ska skickas ut till alla svenska medborgare som har fyllt 20 år, det vill säga de som inte längre har fri tandvård. Man får checken vartannat år. Den är värd 300 kr. Den här checken är en signal från oss politiker: ”Den här får du. Det är viktigt att du kan gå till tandläkaren och få dina tänder och din munhåla besiktigade.” Jag jämför gärna med en bilbesiktning. Vi blir påmind om att vi måste besiktiga våra bilar med jämna mellanrum när de har blivit gamla. Det är jätteviktigt, tror vi kristdemokrater, att få en påminnelse, likaväl som vi kvinnor får en påminnelse om mammografi eller gynhålsundersökning. Det gör att vi går dit. Samtidigt får vi veta hur det står till med munhälsan. När man har fått ”besiktningssprotokollet” kan man gå till vilken tandläkare man vill och fråga vad det kostar att få detta åtgärdat. Sedan går man naturligtvis till den tandläkare som har god kvalitet, god uppföljning och kanske är billigast. Då blir konkurrensen jättetydlig, och då reder det sig självt.

Kristdemokraterna tycker att det lyckade arbetet med förebyggande insatser inom tandvården ska fortsätta även för framtiden. Vi tror också på småföretagande, det vill säga fler småföretagare inom tandvården, fler privatpraktiker – men också folktandvården. Alla ska vara med på precis på samma villkor. Det är ett sätt att råda bot på detta.

Kristdemokraterna kommer i december med ett nytt förslag om hur vi akut ska hjälpa dem med de högsta kostnaderna.

Herr talman! Flera av oss som är här i kammaren i dag var i Göteborg förra torsdagen och debatterade tandvård på tandläkarstämman. Det var mängder med tandläkare. Det är bra. Det är underbart att se att vi har många tandläkare. Men i den rapport vi fick under debatten delade – så långt jag vet – alla den åsikten att det kostar alldeles för mycket i administration med det nya systemet. Man tyckte att det var rent slöseri att lägga så många heltidsarbetande tandläkare enbart på administrativa åtgärder. Det har vi sagt förr också när det gäller den vanliga sjukvården. Människor ska behandla, inte sitta framför ett skrivbord och bedöma papper.

Kristdemokraterna har i sitt budgetförslag lagt fram ungefär en halv miljard mer för den kommande treårsperioden för att ta två steg som visar att vi vill inkludera hela tandvården i sjukförsäkringen. Det ena är kirurgisk behandling av tandlossningssjukdomar. Det andra är käkens problematik och även att ta vävnadsprover när man misstänker att något är sjukt i munnen. Det får vara ett bevis för att vi finansierar våra förslag men att det också behövs akuta åtgärder.

Vad tycker socialministern, tandvårdsministern, om Kristdemokraternas tandvårdscheck?

I detta anförande instämde Yvonne Andersson, Sven Brus, Ulrik Lindgren och Olle Sandahl (alla kd).

Anf. 7 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Åhörare! Att få vård, oavsett om det är fråga om kroppen, själen eller tänderna, ska inte behöva vara en fråga om ekonomiska tillgångar eller plånbokens tjocklek. Det är inte det som ska vara avgörande om du går till tandläkaren eller avstår från viktig behandling, det vill säga därför att det är för dyrt – som det de facto är i dag. Samhällsklass syns på dina tänder, och det är inte värdigt ett modernt välfärds-samhälle.

Vi i Vänsterpartiet fick i årets budget gehör för våra berättigade krav. I budgeten för 2006 slås det fast att man under 2006 ska utforma en tandvårdsreform med inriktningen att säkra en god tandhälsa och ett skydd mot höga tandvårdskostnader. Genomförandet ska påbörjas 2007.

Vi välkomnar den debatt och det besked som vi har fått i olika medier och under dagens debatt fått av socialministern från den avslutade socialdemokratiska kongressen, att det måste finnas ett skydd mot högre tandvårdskostnader.

Vi i Vänsterpartiet har under alla år upprepat att tänderna måste betraktas som en del av kroppen. Nu anser vi att det är dags att detta ges en konkret innebörd, nämligen att ett högkostnadsskydd för hälso- och sjukvård också ska omfatta tandvården. En sådan reform är kostsam men nödvändig. Det är dyrt att gå till tandläkaren, och efter avregleringen har tandvårdspriserna ökat kraftigt. I undersökningar som Konsumentverket har genomfört svarade tillfrågade att de anser att tandvården är för dyr och att den har blivit en klassfråga. Det är inte ett särskilt oväntat resultat.

*Aktuell debatt:
Tandvården*

Försäkringskassan har gjort en studie över kostnadsutvecklingen inom såväl privat som offentlig tandvård, det vill säga folktandvården. Där visar man att priserna för enkla behandlingar, till exempel undersökningar, förebyggande behandlingar och lagningar, ökar mest. Eftersom de är de vanligaste åtgärderna innebär det att prisökningarna drabbat de allra flesta tandvårdskonsumenter, särskilt de i de lite högre åldrarna när problem med tänderna blir vanligare.

Prisökningarna inom privattandvården är betydligt högre än ökningen av både konsumentprisindex, KPI, och KPI för tjänster. Kostnaderna för tandvård tar en allt större del av löntagarnas inkomster i anspråk.

Tillgången till tandvård och problemet med de höga kostnaderna har blivit tydligare allteftersom tandvårdsförsäkringen urholkats. Därför har också kostnaderna för att införa ett generellt högkostnadsskydd ökat. Vänsterpartiet menar därför att det är hög tid att ta ett första reellt steg mot ett generellt högkostnadsskydd och utveckla tandvårdsförsäkringen.

Herr talman! En god tandvård handlar inte bara om rimliga kostnader utan också om kvalitet. I dag saknas det motsvarande kvalitetssystem i tandvården som finns inom övrig hälso- och sjukvård. Det handlar om garantier efter utförd åtgärd. Vi menar att det är en betydande osäkerhet för den enskilda patienten och föreslår att en obligatorisk garanti för åtgärder inom tandvården införs.

En satsning på kvalitetssäkring inom tandvården skulle enligt vår mening innebära ökad tillsyn av kompetens, behandlingsriktlinjer och ökade möjligheter för patienten att framföra klagomål. I dag kan en patient få en åtgärd utförd på flera olika sätt till olika kostnader utan att få en rimlig vägledning om hur man som konsument kan välja eller vad man kan avstå från. Det går inte att få en ångervecka om man köpt fel tjänst till för högt pris. Lagd fyllning ligger. Vänsterpartiet har därför föreslagit att Socialstyrelsen ges i uppdrag att utforma riktlinjer för tillsyn av tandvården.

Förebyggande tandvård är en viktig folkhälsoinsats som sträcker sig långt utanför tandläkarmottagningen. Det handlar om munhygien, matvanor och om man äter olika läkemedel. Det betyder att primärvården, barnvårdscentraler och elevhälsa är nödvändiga och viktiga verksamheter i arbetet med att förebygga tandskador. Samverkan med övrig hälso- och sjukvård bör också finnas för att utveckla vården, och tandläkare borde finnas i anslutning till primärvården och äldrevården.

Tandhälsan har blivit en klassfråga. Socialministern rapporterade från Folkhälsoinstitutets redovisning, där man säger att kvinnor med stora ekonomiska svårigheter har över 5–6 % större risk för dålig tandhälsa än övriga.

Prisutvecklingen inom tandvård har varit stegrande. Enligt min mening har utvecklingen helt klart visat att hälso- och sjukvård inte ska finnas på en helt avreglerad marknad – den ska finnas efter behov till rimliga kostnader såväl i storstad som på mindre orter. Det ska inte vara nödvändigt att åka utomlands för att få tandvårdstjänster.

Det är okej att man från andra EU-länder söker etablera sig som tandläkare i Sverige, men då ska man ha kollektivavtal, följa miljöregler, arbetsmiljöregler, kvalitetsregler och de lagar som gäller i Sverige.

Jag vill avslutningsvis fråga socialminister Ylva Johansson om Socialdemokraterna är beredda att överväga någon form av reglering av tandvården.

Prot. 2005/06:25
8 november

Anf. 8 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Tänder är viktiga, och bra tänder har kanske blivit allt viktigare. Det har alltid varit och kommer alltid att vara en viktig fråga, inte bara på grund av att en alltmera medialiserad värld gör tänderna som utseendefråga viktiga, utan också därför att tänderna är nödvändiga för vårt födointag på ett hälsosamt sätt. Visst är tandhälsa en folkhälsofråga.

Som vi har hört här, får vi signaler om att alltfler grupper i samhället inte har råd med sin tandvård. De har inte råd med en bra vård, har inte råd med den vård de skulle vilja ha.

Ingen missköter väl frivilligt sina tänder, men ändå måste man säga i en sådan här debatt att egenvård och förebyggande arbete är nödvändigt. Det är mycket vi inte har råd med i vårt samhälle. Många av de debatter vi har haft med anledning av särskild händelse, som det heter, har handlat om just sådana frågor, om vården och äldreomsorgen, där vi ganska tydligt ser att vi inte har resurser för att nå de mål och nivåer som vi skulle önska.

Det finns ett glapp mellan resurserna och det samhälle vi skulle vilja se. Det gäller på många andra områden också. Vi har ett till viss del sammanfallande rättssystem i vårt samhälle. Vi har för lite poliser. Vi har en skola som inte ger den utbildning som vi skulle vilja att våra barn får.

Det är dyrt att hålla alla system i gång. Därför är det viktigt att se till att kostnaderna inte uppstår. Därför tycker jag, precis som att den bästa vården är den som inte ges, att den bästa tandvården är den som inte efterfrågas. Jag tror att vi måste satsa mer på den linjen för att vi ska klara alla våra mål. Vi måste helt enkelt i ökad utsträckning försöka se till att kostnaderna inte uppstår, att vi är friskare på alla sätt och vis.

I den här debatten är det rätt kul att tillhöra ett parti som inte ser sig självt som ett parti till vänster eller till höger på skalan i den svenska politiken, när man hör hur både kristdemokrater och vänsterpartister säger att självklart tillhör munhälsans vård vården. Det är precis det som är Miljöpartiets linje i den här frågan. Vi har alltid, precis som vi tidigare har hört andra partier säga, hävdade att tandvården ska höra hemma i den vanliga vården.

Vi tycker att det enda rimliga på sikt är att vi får ett samlat högkostnadsskydd för tandvård och sjukvård. Det finns många argument för det. Vi kan till exempel bara se, som man brukar säga, att det är viktigt att inte ha gränser som suboptimerar. Det finns faktiskt relationer mellan en sämre utförd vård och tandvårdskostnader. Det finns alltså många skäl till att man bör ha det samlat.

I de förhandlingar som vi hade med regeringen efter det senaste valet 2002 fick vi igenom ett antal punkter. Vi kallade det 121-punktsprogrammet. En av punkterna där handlar just om ett samlat högkostnadsskydd, där vi tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet uttalade att det är vår ambition för den här mandatperioden – som nu inte har så lång tid kvar – men med ett förbehåll: när ekonomin så tillåter.

Tandvården är ju inte billig. Och det har blivit dyrare och dyrare. Att prisökningarna har varit så stora kan delvis bero på saker som vi inte kan

*Aktuell debatt:
Tandvården*

tillåta. Om det nu är så att det förekommer mutor eller andra oegentligheter inom tandvården på någon nivå, vare sig det handlar om själva tandvården eller leverantörsledet, är det naturligtvis oacceptabelt. Så får det inte vara. Det måste vi komma till rätta med. Det är bra att man, som Ylva Johansson meddelade, har satt i gång en förundersökning på det området med anledning av det vi har sett på tv på sista tiden.

Det är trots allt ett område där kostnaderna stiger, oavsett detta. Det kanske också till viss del har en koppling till de ambitionsnivåer vi har – det kan jag inte uttala mig om. Jag vet inte heller om det är så – det kanske finns forskning om det, men jag känner inte till det – att ändrade kostvanor har betydelse för vårdens kostnader och den försämring som vi börjar se hos ungdomar.

Det anses kosta 15–20 miljarder att införa ett allmänt högkostnads-skydd som vi skulle vilja ha med en lägre egenavgift. Vi hoppas att vi, när vi nu inte lyckas under den här mandatperioden, ska kunna genomföra en sådan reform under nästa mandatperiod.

Anf. 9 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Som socialdemokrat är det självklart att jag tycker att mitt parti är den viktigaste politiska kraften. Men det är intressant att lyssna till den här debatten, att det är så många av oppositionspartierna som tydligen också tycker det. För det har varit anmärkningsvärt lite av oppositionspolitik i den här debatten och väldigt mycket diskussion om den socialdemokratiska politiken. Jag välkomnar naturligtvis det. Det är vi socialdemokrater som tillsammans med våra samarbetspartier har möjlighet att genomföra och också kommer att genomföra en stor tandvårdsreform.

Herr talman! Det har också varit anmärkningsvärt hur splittrad den borgerliga alliansen är när det gäller tandvården. Centern vill avreglera och ta bort förhandsbeskeden. Man vill att tandläkarna i stället ska ha egenansvar för tandvårdspriserna. Kristdemokraterna vill ha in tandvården i sjukvårdens högkostnadsskydd, vilket är både en mycket kostsam reform – 20–25 miljarder kanske – och något av en systemförändring av hela tandvården. Moderaterna vill ha mer fluorsköljning och dessutom en tandvårdsreform som inte ska kosta mer pengar än vad dagens tandvård kostar. Folkpartiet vill genomföra ett förslag om abonnemangstandvård från 1994. Det spretar ganska mycket.

Jag har fått flera frågor om sådant som jag tyckte att jag redogjorde för i mitt första anförande. Det är möjligt att frågorna var skrivna innan jag hade talat. Låt mig ändå upprepa några av sakerna om de inte har gått fram.

Vi socialdemokrater vill genomföra en stor tandvårdsreform för alla. Det är en dyr reform. Den kommer att kosta många miljarder. Vi vet att vi kommer att ha råd med det de kommande åren. Vi räknar med att det första steget ska genomföras 2007. Vi kommer också att se till att vi kan presentera hela förslaget i god tid före valet så man vet vad man tar ställning till.

Tandvårdsreformen ska förena två viktiga delar, både stöd för det regelbundna tandvårdsbesöket med förebyggande tandvård och ett rejält skydd mot de höga kostnaderna inom tandvården.

Jag tycker att det är bra med konkurrens inom tandvården. Jag tror inte att det räcker med egenansvar för att klara av tandvårdspriserna. Det är bra med konkurrens. Det kan bidra till att pressa priserna. Självklart ska det ske med godkända legitimationer. Självklart ska de som är anställda ha samma villkor som andra anställda i Sverige. Men konkurrens kan bidra till att pressa priserna.

Gunilla Wahlén undrade om jag var beredd att överväga någon form av reglering av tandvården. Den är redan reglerad på många sätt, men jag antar att du menar priserna. Det fanns skäl att ta bort tandprisregleringen. De skälen kvarstår, menar jag. Jag tror inte att det vore någon bra utveckling att gå tillbaka till den gamla sortens prisreglering. Däremot tror jag att man måste vara beredd att överväga andra åtgärder. Försäkringskassan arbetar just nu med andra förslag som kan påverka priserna. Jag tror inte att det räcker med egenansvar för prisutvecklingen hos tandläkarna.

Kenneth Johansson oroar sig för att jag inte kommer att kunna finansiera en tandvårdsreform som kostar flera miljarder. Vi har klarat av att finansiera och genomföra de vallöften vi har utställt tidigare. Vi kommer att kunna klara av att genomföra en stor tandvårdsreform trots att den kommer att bli dyr. Vi kommer att klara det eftersom vi inte satsar nästan 50 miljarder på skattesänkningar redan nästa år.

Anf. 10 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Debatten om tandvården kretsar först och främst kring höga tandvårdspriser och behovet av en bättre tandvårdsförsäkring för alla. Jag tror att vi är ganska överens om det. Våra skillnader handlar om hur vi löser problemen. Jag och Centerpartiet tror att en bättre försäkring först och främst är en försäkring som fungerar i praktiken. Att snabbt inordna tandvården i den allmänna sjukförsäkringen utan närmare eftertanke oroar mig. Det innebär bara att dagens kostnadsproblem sopas under mattan genom höga skatter. Det är en traditionell vänsterlösning, enkel att förstå men ineffektiv i praktiken.

Vi har fått ett klagörande från Ylva Johansson under den här diskussionen. Det är bra. Däremot tycker jag fortfarande att det är väldigt lite besked om vad hon gör för att pressa tandvårdskostnader och priser. För min och Centerpartiets del är vi alldeles övertygade om att företagsamhet och konkurrens är bra för alla. Vi behöver fler innovativa tandvårdsentreprenörer. Vi behöver mer av mångfald. Det behöver bli enklare att starta och driva företag, både inom och över landsgränserna.

Här har vi besked från Centerpartiet och allianspartierna. Vi tror på mångfald. Vi sätter inte käppar i hjulet för den fria företagsamheten. Det är en skillnad när det gäller våra partier.

En ny tandvårdsförsäkring kräver i stället att vi omfördelar i fördelningssystemet. Dagens system tillåter subventioner till ekonomiskt starka grupper på hundratusentals kronor samtidigt som svaga grupper inte har råd med tandvård alls. Det är hög tid att sätta det reella vårdbehovet i fokus framför godtyckliga åldersgränser och ineffektiv planekonomi. Dyra, omfattande och akuta behandlingar ska subventioneras mer. Billigare behandlingar ska subventioneras mindre.

Konkurrens och konsumentmakt är vidare viktiga drivkrafter för kostnadskontroll och effektivitet. På tandvårdsområdet är dessa krafter

svaga. De behöver stärkas. Jag ser bland annat följande åtgärder framför mig.

Konkurrensverket bör granska marknaden för tandvårdsprodukter och föreslå snabba åtgärder för ökad konkurrens, till exempel åtgärder som underlättar ett inträde för småföretag på marknaden för tandvårdsprodukter som implantat. Låt tandhygienister och tandsköterskor i långt större utsträckning konkurrera med tandläkarna om den förebyggande tandvården, till exempel tandvårdsundersökningar! En klarare åtskillnad mellan undersökningar och behandlingar stärker både konkurrensen och konsumentmakten. Ställ krav på vårdgivare på bättre kund- och prisinformation om tandvårdstjänster och produkter! Undersökningsresultat bör delges kunden eller patienten skriftligt så att denne kan välja utförare av vidare behandling, det vill säga så att denne regelrätt kan shoppa tandvård.

Det är några av mina och Centerpartiets besked. Min fråga till Ylva Johansson är om hon också tror på vikten av bättre konkurrens och konsumentmakt – det har vi hört väldigt lite om – för ett fungerande tandvårdssystem. Vad tänker hon i så fall göra innan valet för att stärka konsumentens möjligheter?

Anf. 11 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Herr talman! I dag saknas ett skydd mot höga tandvårdskostnader för alla. I grunden är det diskriminerande att endast låta personer över 65 år få del av högkostnadsskyddet medan yngre tvingas betala nästan hela kostnaden själva.

Regeringen gör också i sin budget bedömningen att kostnaderna för 65-plusreformen kommer att öka men kostnaderna i övrigt, det vill säga för oss som är yngre än 65 år, ska bli oförändrade. Yngre med stora problem ställs alltså fortsatt utanför.

Att ha råd eller inte att gå till tandläkaren, Ylva Johansson, handlar självklart om tandvårdskostnaderna. Men det handlar också om hur mycket pengar jag har kvar i plånboken att kunna betala dessa kostnader med. Om den debatten tror jag att vi kan återkomma.

Moderaterna har sedan länge tagit ställning för en annan reform, som innebär att människor med stora behov får stärkt stöd oavsett ålder.

För det första bör regelverket vara långsiktigt och stabilt. Vi har just hört av Gabriel Romanus hur tandvårdsförmånerna har ändrats över åren.

För det andra bör denna tandvårdsförmån vara enkel och lätt att förstå.

För det tredje ska tandvårdsförmånen vara likformig över hela landet, och den ska vara statligt finansierad.

För det fjärde menar vi att patientens rättssäkerhet måste stärkas. Både patienter och vårdgivare ska kunna överklaga fattade beslut.

Slutligen anser vi att stöd riktade till grupper med stora behov ska öka betydligt oavsett ålder. Men personer med små behov ska själva få stå för en större del av kostnaderna. Då hjälper vi alla med stora behov och inte bara dem som har kommit upp i en viss ålder.

Anf. 12 GABRIEL ROMANUS (fp):

Herr talman! Ylva Johansson förundrar sig över att vi diskuterar Socialdemokraternas politik. Men det är ju ni som har haft ansvaret i elva

år. Det är ju ni som skulle ha gjort någonting för att undvika att hela tänder blir en klassfråga.

Jag undrar om man kan hitta något område inom svensk politik som har varit så misskött som tandvården under dessa elva år. Det kanske finns något, men jag tycker att det är svårt att komma på något.

Nu sägs det att det skulle kosta många miljarder att föra in tandvården i sjukförsäkringen om den skulle täckas av sjukvårdens högkostnads-skydd. Ja visst, men det är ingen ursäkt för att göra ingenting, och det är i stort sett det som ni har gjort. Ni har i och för sig släppt loss gigantiska prishöjningar och infört ett äldreskydd som praktiskt taget har havererat med enorma väntetider och en konstruktion som är vård drivande, som driver upp vårdbehovet, vilket vi alla inser. Det är vad ni har gjort.

Vi håller inte fast vid detaljerna i 1994 års förslag. Däremot håller vi fast vid principen om att man ska kunna få sin tandvårdskostnad täckt genom en fast årlig avgift. Det är det som är försäkring. Och det intressanta är att ni är för det nu, trots att ni var mot det tidigare.

Det står ju i partikongressens beslut att även abonnemangstandvården ska utvecklas. Betyder det att alla genom en fast årlig avgift ska kunna få rätt att få alla sina tandvårdskostnader täckta? Det har statsrådet inte svarat på. Men det är en viktig fråga för alla som tar del av denna revolution, som jag vill kalla det, som har skett inom det socialdemokratiska partiet. Det är uppenbart. 50 motioner till partikongressen tyder på att det finns ett missnöje med hur regeringen har skött politiken. Och det missnöjet är verkligen lätt att förstå.

Anf. 13 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Ylva Johansson sade att Socialdemokraterna håller sina vallöften. Men Ylva Johansson vet nog att det inte är så. Ett exempel är äldrevården och de olika boendeformerna.

Statsråden har för vana att tala om att de borgerliga partierna är splitt-rade. Jag undrar hur eniga Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpar-tiet är. Hur många frågor går ni till val på där ni är överens?

Jag måste ställa en fråga. Jag tror att det var 2002 i Almedalen som Lars Engqvist, den förre socialministern i den socialdemokratiska rege-ringen, sade just att tandvården på sikt skulle inkluderas i sjukförsäkring-en. Har sossekongressen ändrat på det nu, eller var det Lars Engqvists egen åsikt när han sade det?

Det handlar om att på något sätt veta vilken färdriktning man har. Självklart är jag också intresserad av att se Socialdemokraternas förslag i stort för att göra det bättre för dem som inte har den ekonomiska situa-tion som gör att de kan betala sin tandvård. Det är huvudfrågan, och om man kan hitta ett bättre system.

Hur mycket pengar det skulle kosta att föra in tandvården i sjukför-säkringen beror på hur man gör. Naturligtvis får man se över hela sjuk-försäkringen och de högkostnadsskydd som finns. Och vi vet att det av och till diskuteras om det verkligen är optimalt som det är nu eller om det är för många som kommer upp till den summa som krävs för högkost-nadsskyddet.

Men jag tror att vi som står här i talarstolen måste ha väldigt klart för oss att en stor del av svenska folket förväntar sig och tror att när man

behöver nödvändig tandvård, som kanske är genetiskt betingad, ska man kunna få det, även om ens plånbok inte är fylld. Så är det inte i dag.

Anf. 14 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Som vi hör har vi i dag ett tandvårdssystem som är svårt att förstå för patienter, för tandläkare och även för politiker. Ersättnings-systemet är ett lapptäcke av gamla och nya regler och skiljer sig mellan olika åldersgrupper och behov. Och det har inte blivit bättre efter avregleringen. Tvärtom blir alltfler missnöjda med hur tandvården fungerar i Sverige.

Jag tycker att man kan konstatera – jag vänder mig då framför allt till de borgerliga partierna – att utvecklingen helt klart har visat att hälso- och sjukvård inte ska finnas på en helt avreglerad marknad. Den ska finnas efter behov till rimliga kostnader såväl i storstad som på mindre orter. Tandvården ska nå alla åldersgrupper, inte bara barn utan även pensionärer. Avgiften ska vara densamma som vi betalar när vi träffar en läkare inom den ordinarie hälso- och sjukvården. Vi får då en tandvård som styrs av behov och solidaritet och inte av inkomst och klasstillhörighet.

Till skillnad från Sveriges Privattandläkarförening anser Vänsterpartiet att tandvård går att jämföra med övrig hälso- och sjukvård. Patienterna ska ha inflytande över sin vård och behandling, och pappersarbetet för att administrera ett nytt system kommer att minska eftersom systemet blir enhetligt och gamla överlappande regler försvinner.

Men det viktigaste är att tandvårdssystemet accepteras av de flesta, att man gör förändringar så att det blir acceptabelt.

Vi tycker alltså att man bör se över hur prisregleringen ska se ut. Men den måste kunna anpassas efter ett högkostnadsskydd.

Men jag ser att det finns en liten öppning och att det är möjligt att diskutera detta när socialministern säger att man kan vidta andra åtgärder och kanske även se över priserna.

Med anledning av att de nya tandläkarna kan pressa priserna med bibehållen kvalitet skrev en av kvällstidningarna: Ja till billigare tandläkare. Jag vill säga: Ja till billigare tandvård.

Anf. 15 JAN LINDHOLM (mp):

Herr talman! Jag vill börja med att till Chatrine Pålsson säga att även om ni i alliansen anstränger er väldigt mycket för att hela tiden påpeka att det bara finns ett alternativ på den borgerliga sidan och att det inte spelar någon roll vilket av dessa partier som man röstar på, så är vi i Miljöpartiet väldigt måna om att påpeka att vi har vår politik som vi går till val på. Sedan förhandlar vi. Och vilka vi samarbetar med efter nästa val är alltid en öppen fråga. Och runtom i landet kan man se att vi samarbetar med olika konstellationer beroende på hur vi på bästa sätt får gehör för vår politik.

Kenneth Johansson, du talar mycket om hur viktigt det är med privattandläkarna. Jag kan till viss del hålla med dig. Men ditt resonemang haltar lite grann eftersom det inte är som du säger, alltså att det leder till låga kostnader. Det är ju inom privattandvården som vi har den största kostnadsökningen.

Detta med konsumentmakt är inte så enkelt. Hade det varit enkelt hade vi säkert haft ett mycket större konsumentinflytande. Men både du och alla andra här vet att det är ett jätteproblem för oss politiker när man har ordnat det på ett sådant sätt att den enskilde så att säga styr kostnaden och någon annan betalar. Vi strävar åt det hållet, men när staten eller samhället betalar notan måste vi alltid ha system som gör att vi verkligen kan få ned kostnaderna.

Sedan vill jag bara avsluta med att säga att 20-årsgränsen för ungdomstandvården är gammal. I dag dröjer det oftast uppemot 25 år, kanske närmare 30 år, innan man har en egen inkomst i och med de långa utbildningar vi har. Vi tycker att det vore en naturlig utveckling av tandvården att höja åldersgränsen för ungdomstandvården just som ett första steg mot en förbättring av tandvårdsskyddet.

Anf. 16 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Önskelistan över allt bra man vill åstadkomma inom tandvården är lång, men det ska också betalas. Stora reformer inom tandvården kostar stora pengar, men det har nästan lyst med sin frånvaro i den här debatten kanske just därför att oppositionen i sina alternativa budgetar inte har föreslagit märkbart mer pengar till tandvården och inte presenterat något samlat förslag – inte tidigare år heller.

Moderaterna föreslår ingen ökning inför en tandvårdsreform men lovar ändå ett helt nytt system som hjälper alla på ett bättre sätt. Men det ska inte kosta en krona mer än i dag.

Herr talman! Detta är naturligtvis inte trovärdigt. Vill man genomföra stora reformer inom tandvårdens område – det vill jag göra, och det kommer vi socialdemokrater att göra – måste man också vara beredd att betala den räkningen och avsätta de pengarna. Då är det klart att det är skillnad mellan att välja att satsa pengar på en tandvårdsreform inför den kommande mandatperioden eller att satsa sina miljarder på stora skattesänkningar.

Reformen med 65-plus har diskuterats. Det finns brister i den reformen; den behöver förbättras. Men det är också viktigt att säga att det är en reform som har betytt oerhört mycket för oerhört många människor. Minst hundra tusen människor har fått nya tänder – har fått råd med det – tack vare den här reformen. Att kalla detta för ett gigantiskt misslyckande, som Gabriel Romanus gjorde, tycker jag är kränkande. Det är en viktig reform som har betytt mycket. Vi ska naturligtvis behålla de delar i den reformen som är bra men också se över de problem vi har, till exempel med orimligt långa väntetider innan man kan få ett beslut.

Kenneth Johansson efterlyste olika åtgärder för att få bättre koll på priserna. Men Socialstyrelsen har redan i dag i uppdrag att se över hur informationen till patienterna och detta med både kostnader och behandlingstider kan förbättras så att man verkligen får den här konsumentupplysningen. Det uppdraget har alltså Socialstyrelsen redan, och det ska redovisas inom kort.

Försäkringskassan har redan ett uppdrag som man arbetar för fullt med och som till exempel gäller hur man får fram prisjämförelser via Internet som är lätt tillgängliga för alla patienter – detta för att kunna jämföra.

Konkurrensverket har haft ett uppdrag som redovisades i somras. Man kom med en rapport där man tar upp bland annat just det som Kenneth Johansson efterlyser. Mycket av det som Kenneth Johansson tagit upp är alltså redan på gång eller har redan redovisats.

Kenneth Johansson målar upp en bild av att man kan åstadkomma stora förbättringar för väldigt många med den här typen av förändringar. Men då är det viktigt att komma ihåg att vad Centern har föreslagit är ett inkomstrelaterat högkostnadsskydd inom tandvårdsförsäkringen. Det är att frångå den generella välfärden och det generella tandvårdsstödet, som alltså gäller alla, och någonting som bara ska gälla inkomstrelaterat. Samtidigt föreslår Centern att den viktiga reformen med 65-plus avskaffas som har inneburit mycket stora möjligheter för väldigt många människor. Det är inte en reform helt utan skönhetsfläckar, men över hundra tusen människor har alltså fått möjlighet till nya tänder.

Anf. 17 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Dagens tandvårdssystem kan få de bästa tänder att gnissla. Men jag vill inte se en allmän sjuk- och tandvårdsförsäkring som täcker kostnader för att bleka tänder med hjälp av skattemedel. Reella vårdbehov måste få styra i framtiden – inte godtyckliga åldersgränser eller gränslös kostnadstäckning.

Jag och Centerpartiet anser att tandvården i dag håller hög kvalitet men att det samtidigt är viktigt med en starkare konkurrens och konsumentmakt. Vi vill se fler småföretag vad gäller både tandvårdstjänster och tandvårdsprodukter. Det behövs också en bättre konsumentgranskning och upplysning för att driva på konkurrensen och pressa priserna.

Dessutom tror vi att bättre och fler folkbildningsinsatser för att förbättra folktandhälsan är viktigt. Exempelvis vill även vi satsa på en check för fri undersökning för 22-åringar. Det skapar bättre incitament för att följa upp tandhälsan och urvattnade subventioner.

När det gäller pengar har regeringen för nästa år inte en krona i extra-pengar i sin budget. Centerpartiet avsätter 325 miljoner kronor för år 2006. Det är skillnad! Under en treårsperiod har vi 1 miljard kronor i redovisade penningförstärkningar, så snacka gå, Ylva Johansson!

När det gäller prioriteringar säger vi: Prioritera behovet! I det sammanhanget överväger vi också fördelningspolitiken. Vi överväger ett inkomstrelaterat system. Men det viktigaste är att hela tiden ta fasta på behovet och på att det ska vara ett rättvist system. Det ska omfatta alla efter det behov som föreligger.

Anf. 18 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag behöver kanske klargöra för Kenneth Johansson att vi socialdemokrater inte föreslår godtyckliga åldersgränser, utan vi föreslår en ny tandvårdsförsäkring för alla. Det är ni i Centerpartiet som föreslår särskilda checkar för 22-åringar.

Vi socialdemokrater säger inte att man ska behöva ha ett inkomstrelaterat stöd utan föreslår ett generellt stöd, ett stöd som gäller för alla. Det är ni i Centern som vill ha det inkomstrelaterade tandvårdsstödet.

Vi vill ha en tandvårdsreform som omfattar alla, som ger både stöd för det förebyggande arbetet och skydd mot höga kostnader. Det är ett nytt förslag som ska presenteras i början av nästa år. Det här börjar ge-

nomföras år 2007. Från år 2007 kommer medel att finnas anslagna i budgeten för detta. Då kommer det inte att räcka med några miljoner kronor för den typ av stora tandvårdsreformer som vi vill göra, utan det kostar många miljarder. Men det är en prioritering som vi är beredda att göra.

Prot. 2005/06:25
8 november

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2005/06:73

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:73 av Linnéa Darell (fp)

Arbete för funktionshindrade

Interpellationen kommer att besvaras 22 november 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 3 november 2005

Näringsdepartementet

Hans Karlsson

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2005/06:81

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:81 av Stefan Attefall (kd)

Arbetslöshetsstatistiken

Interpellationen kommer att besvaras 22 november 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 4 november 2005

Näringsdepartementet

Hans Karlsson

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2005/06:82

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:82 av Hans Backman (fp)

Rätt till heltid efter tolv månaders anställning

Interpellationen kommer att besvaras 22 november 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 4 november 2005

Näringsdepartementet

Hans Karlsson

3 § Svar på interpellation 2005/06:47 om en skola som aktivt övervinner svårigheter

Anf. 19 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Ana Maria Narti har frågat mig om jag kommer att verka för att förslagen till ny skolplan tydligt fastställer skolans ansvar när det gäller nödvändiga insatser i elevernas utveckling samt om jag genom direktiv och förordningar kommer att göra slut på de destruktiva myterna om elever som helt på egen hand ”löser sina konflikter” och utan de vuxnas hjälp ”söker kunskap”.

Att skapa en likvärdig skola för alla där elevernas rättigheter respekteras fullt ut prioriteras högt. Det är själva grunden för regeringens utbildningspolitik. Varje elev ska bemötas utifrån sina behov och förutsättningar. Att kunna läsa, skriva och räkna är grundläggande färdigheter för att eleverna ska klara sig i skolan och i livet. Ingen flicka eller pojke ska behöva gå igenom grundskolan utan att brister upptäcks och rättas till tidigt. Detta måste skolan klara bättre. Skolan ska vara en skola för alla barn och ungdomar.

I arbetet med en ny skollag är den bärande tanken att alla elever ska ges en likvärdig utbildning av hög kvalitet. De elever som får svårigheter i sin skolsituation ska ges stöd för att uppnå målen. Alla elever ska ha en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att komma till rätta med elevernas bristande kunskaper, främst i svenska och matematik. Statens skolverk har exempelvis fått i uppdrag att föreslå förtydliganden av kursplanerna i dessa ämnen. Att se över det nationella uppföljningssystemet ingår också i uppdraget.

Regeringen aviserade dessutom i budgetpropositionen för år 2006 att kvalitetsinsatser ska genomföras för att stärka matematikundervisningen. Riktade insatser för att stödja skolornas och kommunernas arbete med att förbättra elevernas läsförmåga ska också genomföras.

Regeringen beslutade i mars 2005 – genom ändring i bland annat grundskoleförordningen – att alla elever ska få en framåtsyftande individuell utvecklingsplan redan från årskurs 1. I april 2005 fattade regeringen vidare beslut om uppdrag till Statens skolverk och Myndigheten för skolutveckling med anledning av förordningsändringarna. Skolverket har på regeringens uppdrag utarbetat allmänna råd, och Myndigheten för skolutveckling har fått i uppdrag att stödja och inspirera utvecklingsarbetet om individuella utvecklingsplaner. Inga elever ska heller behöva utsättas för någon form av trakasserier eller andra kränkningar såsom mobbning. Skolan ska genomsyras av en demokratisk grundsyn om alla människors lika värde och vara en trygg och säker arbetsplats för elever och personal.

Den 26 oktober 2005 överlämnade regeringen propositionen *Trygghet, respekt och ansvar – om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever* till riksdagen. Propositionen innehåller förslag till en lag om förbud mot diskriminering på grund av kön,

etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder samt annan kränkande behandling såsom mobbning. De som omfattas är barn och elever i alla verksamheter som omfattas av nu gällande skollag. Härigenom gäller den nya lagen bland annat förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, grund- och gymnasieskola samt kommunernas vuxenutbildning. Lagens ändamål är också att främja barns och elevers lika rättigheter. Enligt lagen ska därför den som ansvarar för verksamheten se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja lagens ändamål. Det är Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappombudsmannen och Statens skolverk som ska se till att lagen följs. Lagen föreslås träda i kraft den 1 april 2006.

Skolan ska främja elevernas harmoniska utveckling och se till att de som behöver särskilt stöd får det. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga att ta ansvar, men de vuxna i skolan har självklart ett ansvar för att stödja och leda arbetet. De åtgärder som jag redovisat stöder denna utveckling.

Anf. 20 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Tack, skolministern. Jag vet att skolministern har stora ambitioner, och jag är ledsen för vissa beslut på den socialdemokratiska kongressen som inte pekade på samma stora ambitioner. Dock kan jag inte säga att det svar jag har fått på min interpellation är tillfredsställande. Alla de åtgärder som skolministern presenterar är generella åtgärder. Jag tog upp två mycket specifika företeelser. Låt mig börja med den andra företeelsen jag tog upp, de dyslektiska barnens svårigheter i skolan.

När vi fick en delegation av föräldrar till dyslektiska barn på besök till utskottet fick vi en mycket tydlig beskrivning av hur skolan inte reagerar i tid. Med tanke på det vill jag ha svar på mycket precisa frågor: Vad tänker skolministern göra för just dyslektiska barn? Kommer specialläraren tillbaka till klassrummet? Vi vet att specialpedagogen i dag har ett slags samordningsfunktion på högre nivå i skolan och vistas mycket sällan i klassrummet. Men vår övertygelse är att specialläraren i första hand behövs i klassrummet och i första hand i det praktiska vardagsarbetet med barn som har speciella svårigheter.

Sedan vill jag också fråga om lärarutbildningen, som har blivit så otroligt flexibel att den fullständigt har tappat strukturen, kommer att innehålla precisa moment av arbete med dyslexi. Det är också väldigt viktigt att veta om kommunerna, som har ansvaret för kompetensutveckling hos de lärare som redan finns på olika skolor, kommer att anordna specialutbildning, kompetensutveckling för redan anställda lärare så att de kan ändra sin attityd gentemot dyslektiska barn.

Jag tror fortfarande att den största svårighet som skolministern kommer att stöta på ligger i de myter som jag beskrev. Jag var i en skola i början av den här terminen. Den skolan var väldigt stolt över sina fantastiskt avancerade pedagogiska metoder. De skulle visa oss hur demokratin fungerade för eleverna i en femte klass, alltså efter fem år i skolan. Men barnen läste väldigt dåligt. De stavade och stakade sig oerhört långsamt genom några enkla meningar. Där stod alla dessa skolbyråkrater plus lärare som betraktades som ett slags genier på den moderna pedagogi-

kens område och såg inte att barnen efter fem år i skolan inte kan läsa. Det var vanliga elever. Jag är säker på att det fanns väldigt många bland dem som inte var dyslektiker.

Myten om att barnen lär sig av sig själva och söker kunskap när de har lust ska bort från den svenska skolan!

Anf. 21 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Den fråga som Ana Maria Narti har ställt till mig är om jag kommer att verka för att förslagen till ny skolplan tydligt fastställer skolans ansvar när det gäller nödvändiga aktiva insatser i elevernas utveckling. Jag tar för givet att Ana Maria Nartis fråga gäller skollagen och inte skolplanen, för skolplanen görs ju lokalt i kommunerna. Jag tror att både gällande och förhoppningsvis kommande skollag är tydlig när det gäller elevernas rätt att få nödvändig hjälp och stöd för sin kunskapsutveckling och sociala utveckling.

Dessutom är det – jag vet inte om Ana Maria Narti känner till det – en proposition som regeringen har lämnat till riksdagen och som just handlar om elevernas rätt till en trygg skolmiljö och studiero i klassrummen. Den syftar till att förtydliga skolans ansvar för att både jobba förebyggande och ingripa om det händer saker som är av antingen diskrimineringsnatur eller kränkingsnatur, till exempel mobbning. Det ansvaret knyts till ett skadeståndsansvar för de skolor som inte tar detta på fullaste allvar. Det ska inte råda något tvivel om att den socialdemokratiska regeringen har som ett tydligt mål att skapa en trygg skolmiljö och studiero i våra klassrum.

Den andra frågan som har ställts är: Kommer statsrådet att verka för att genom direktiv och förordningar äntligen göra slut på de destruktiva myterna om elever som helt på egen hand ”löser sina konflikter” och utan de vuxnas hjälp ”söker kunskap”?

Jag måste säga att jag inte riktigt förstår vad Ana Maria Narti och Folkpartiet menar här. Folkpartiet har gjort sig till talesmän för att svartmåla den svenska skolan. Efter att ha besökt ett 70-tal skolor det senaste året i ett drygt 50-tal kommuner kan jag konstatera att det finns väldigt mycket gott utvecklingsarbete som pågår i den svenska skolan. Det finns väldigt många brister som vi måste ta tag i. Men jag känner inte igen att detta skulle vara någonting som lever i den svenska skolan. De vuxna har alltid ett ansvar – både pedagogerna och de andra vuxna i skolan – att se till att eleverna får en bra kunskapsutveckling.

Jag måste fråga Folkpartiet och Ana Maria Narti: Exakt vilka skolor är det som jobbar efter myter? Var finns dessa skolor som ni brukar benämna som flumskolor? Kan ni inte peka ut dem någon gång! Att bara i svepande formuleringar anklaga en hel yrkeskår för att ägna sig åt flummighet tycker jag inte är sjyst. Peka ut var dessa skolor finns så att vi kan besöka dem! Hittills har jag i alla fall inte träffat på någon.

Sedan hade interpellanten också frågor kring lärarutbildningen. Jag kan glädja Folkpartiet och Ana Maria Narti med att regeringen redan har vidtagit ett flertal åtgärder för att göra just läs- och skrivutvecklingen till en central punkt för samtliga lärare. Dessa förändringar genomfördes redan i somras genom ändringar i examensordningen. Dessutom ska speciallärarfunktionen ingå i samtliga lärarutbildningar på lärarhögskolan.

Det är viktigt att framhålla att den satsning som den socialdemokratiska regeringen har gjort på fler lärare och andra anställda i skolan har inneburit en ökning av antalet specialpedagoger med 17 % på fyra år. Det är en kraftig och nödvändig ökning för att se till att alla elever – också de som har de tuffaste förutsättningarna – får den hjälp och det stöd som de behöver. Det är viktigt.

Anf. 22 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! De berömda myterna har sina rötter i 60-talet. Det finns en rad mycket kända svenska pedagoger som har ägnat sina liv åt dessa myter. En av de mest berömda är Jan Thavenius. Jag hade drabbningar med honom på 80-talet. Sedan kom Bengt Göransson som skolminister. Tonen i skoldebatterna blev då annorlunda, men sedan glömde man bort Bengt Göransson väldigt fort.

För inte så länge sedan hade vi en hearing i utbildningsutskottet. Då satt en av dessa guruer i salongen, och han försökte att tysta ned mig när jag ställde en fråga om ämneskunskap hos blivande lärare. En sådan fråga fick inte ställas.

Dessa människor hade oerhört trånga föreställningar om kunskap. De hade klart maoistiska föreställningar om vad som passar i den så kallade demokratiska skolan som gudskelov inte existerar, för den kan inte existera enligt deras modell.

Jag kan berätta en historia från den tiden som jag var väldigt aktiv i skoldebatten, i början på 80-talet. Vi åkte tillsammans med Yngve Persson, som var en väldigt känd fackföreningsledare och socialdemokratisk riksdagsledamot, till en kommun i närheten av Stockholm för att undersöka ett mycket grovt fall av mobbning. Med oss följde en känd tv-journalist.

Där fick vi beskrivet för oss hur en pojke först hade fått alla sina kläder förstörda. Sedan hade hans nya klocka krossats och hans revben hade brutits. Då ringde skolsköterskan till sjukhusets akutmottagning för att man inte skulle lämna något intyg eftersom det var synd om mobbarna.

Tv-journalisten som följde med oss – som tyvärr är avliden och inte kan vittna om det här – vägrade inse problemet. Han sade: Sådant kan inte inträffa i den svenska demokratiska skolan.

Jag har stött på dessa problem under hela tiden som mina barn har gått i skolan – de är nu 32 och 25 år gamla. Under en lång tid har jag på nära håll kunnat se lidandet hos mobbningens offer. Skolorna gjorde ibland lite och ibland ingenting alls åt detta, därför att det var synd om mobbarna.

I går kväll hörde jag en liknande historia berättad av en lärare om en hemsk terrorist som terroriserade sina kamrater. Och vem får hjälp av skolan? Jo, terroristen, inte offren.

Jag tycker att det är dags att en gång för alla göra slut på det här sättet att agera i skolan. Det har tyvärr blivit en vana på väldigt många ställen att inte agera, att agera obestämt, att inte våga ingripa eller att vänta på att sakerna ska lösa sig av själva. Så får det inte vara.

Anf. 23 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Jag ställer min fråga återigen därför att jag inte fick något svar på den. Var finns dessa skolor? Vilka skolor är det som jobbar

efter myter och inte efter den skollag och de läro- och kursplaner som vi har i Sverige? Det skulle vara väldigt intressant att höra det. Min bild av dagens svenska skola är en helt annan än den som fanns i början av 70- och 80-talen och den som Ana Maria Narti redogör för.

Jag hör allt som oftast denna beskrivning från Folkpartiet av den svenska skolan. Jag vill veta exakt var dessa skolor finns. Man kan inte bara i allmänna ordalag anklaga en hel yrkeskår för att ägna sig åt flummighet utan att någon gång faktiskt tala om var detta finns. Jag instämmer inte i den bilden.

Att det finns brister i den svenska skolan är uppenbart, och dem tar vi itu med. Vi tar krafttag mot mobbningen och kränkningarna och mot de skolor som inte vidtar åtgärder när elever behöver både hjälp och stöd.

Vi föreslår en helt ny lagstiftning som tydliggör skolornas ansvar för förebyggande arbete och för att ingripa om det händer något. Ingriper man inte ska man kunna bli skyldig att betala skadestånd till eleven och hans eller hennes föräldrar. Det är inte därför att vi vill se en massa skadestånd utbetalda, utan därför att det ska vara tydligt att elever har rätt till en trygg skolmiljö och studiero i klassrummet.

Sedan måste jag säga att jag vänder mig kraftfullt emot att man från Folkpartiet kallar svenska elever för terrorister. Det går inflation i det ordet om man kallar de barn som går i den svenska grundskolan för terrorister. Det är ingenting som jag ställer upp på. Det vittnar kanske mera om Folkpartiets människosyn när man hela tiden utmålar de svenska eleverna som ligister och terrorister. Visst finns det elever som behöver hjälp och stöd både av skolan och av den sociala omsorgen. Men att kalla elever för terrorister ställer jag mig inte bakom. För mig är terrorism någonting oerhört hemskt, och mig veterligt pågår det inte någonting sådant i den svenska skolan. Att elever kränker varandra är inte acceptabelt, vare sig i skolan eller någon annanstans. Där ska vi ingripa och ta krafttag.

Herr talman! Det finns mycket fint i den svenska skolan. Det finns också väldigt mycket som kan bli bättre. En grundförutsättning för att förbättra resultaten i den svenska skolan, för att göra den tryggare och för att se till att det finns studiero i klassrummen är att det finns kompetent personal att tillgå. Det är därför som regeringen under de senaste fyra åren föreslagit och också fått riksdagens stöd för stora insatser för att anställa fler pedagoger och också andra specialister.

De fyra första åren av denna satsning har inneburit att netto 14 000 fler har anställts inom den svenska grund- och gymnasieskolan. Det är ett bra tillskott. Dessutom är det ett nödvändigt tillskott för att man ska kunna nå de väldigt höga ambitioner som vi har i Sverige, nämligen att alla elever oavsett bakgrund och förutsättningar ska få en bra grundutbildning och goda möjligheter att välja det liv som de själva vill leva.

Anf. 24 ANA MARIA NARTI (fp):

Herr talman! Var finns skolorna? Vi i Folkpartiet är inte intresserade av att ta den ena eller den andra skolan som exempel. Men i min interpellation fanns faktiskt ett mycket konkret exempel, de två skolorna i Lerum som hade låtit en pojke ta livet av sig på grund av mobbning. Detta händer alltså i dag i Sverige. Vill skolministern blunda för sådana fakta så får han göra det, men det här är ett mycket känt faktum.

Vi vill samarbeta med elever, med lärare, och vi har fått bekräftelse på att vi har rätt under våra besök i Finland. Det är mycket intressant att veta att en lärare är lärare i Finland, att en lärare där har rätt att kräva mycket mer av eleverna än vad en svensk lärare har.

I Finland träffade vi lärare från Sverige som hade flyttat till Finland, för de mådde mycket bättre i arbetsmiljön och med de förutsättningar som finns där. Det första som de hade upplevt var just att det finns en helt annan, ärligare och rakare relation mellan lärare och elev och att skyldigheterna och rättigheterna för elever och lärare är mycket tydligare, och då går det mycket bättre att samarbeta.

Vi svartmålar inte. Vi vill rätta till grundläggande fel i den svenska skolideologin. Och jag är säker på att Bengt Göranssons mentalitet så småningom återkommer också till socialdemokratin. Men jag tycker synd om barn som går igenom skolan och förlorar väldigt mycket just i avsaknad av en Bengt Göransson.

Anf. 25 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Det är glädjande att Folkpartiet har en socialdemokratisk skol- och utbildningsminister som sin förebild. Jag tror dock inte att Bengt Göransson själv skulle hålla med om att den hårdföra batongpolitik som Folkpartiet vill föra har någonting med hans tankar eller idéer att göra.

Jag hade tänkt ställa ytterligare en fråga kring detta med lärarna, men eftersom interpellanten inte har möjlighet att svara avstår jag från att göra det. Eftersom interpellanten påstår att lärare i Finland är lärare, undrar jag vad interpellanten anser att lärarna i Sverige gör. Men eftersom interpellanten inte har möjlighet att svara på det ska jag inte ställa den frågan.

Jag tror att vi alla kan vara överens om att en av de grundläggande förutsättningarna för att vi ska ha ännu fler barn och ungdomar som klarar av skolan på ett fullgott sätt, som når upp till målen och kan göra egna val, till exempel till gymnasiet, är att vi har kompetent och bra personal, och det har vi. På väldigt många av våra skolor har vi engagerad och kompetent personal, såväl pedagoger som andra specialister.

Jag tror dessutom att det är en stor framgångsfaktor att vi fortsätter satsningen på att öka resurserna till skolan och se till att fler kan anställas. Det handlar inte bara om pedagoger utan också om kuratorer, psykologer, skolbibliotekarier – ja, helt enkelt den personal som skolan behöver för att se till att eleverna når målen.

Dessutom är jag övertygad om att vi behöver stärka uppföljningen i den svenska skolan även från första året. Det får aldrig vara så att en elev går igenom den svenska skolan utan att få nödvändiga basfärdigheter med sig, verktyg som är nödvändiga för att ta till sig alla ämnen. Det är därför som regeringen redan från våren 2006 inför individuella utvecklingsplaner för samtliga elever. De ska vara framåtsyftande och de ska fokusera på den hjälp och det stöd som eleven har rätt att få för att klara målen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 26 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Axel Darvik har frågat mig vad jag avser att göra för att på lång sikt höja intresset för naturvetenskaplig utbildning. Han har vidare frågat mig vad jag avser att göra för att garantera att naturvetenskapsprogrammets inriktning samhälle får en naturvetenskaplig inriktning och för att ämnet fysik inte ska drabbas av nedskärning i det nya naturvetenskapsprogrammet. Dessutom har han frågat mig om jag är beredd att ompröva beslutet att inte skicka ut förslagen till ny gymnasieskola på allmän remiss.

Regeringen har under flera år givit stöd till det naturvetenskapliga utbildningsområdet genom bland annat NOT-projektet, inrättande av nationella resurscentrum för de naturvetenskaplig/tekniska ämnena och satsning på kompetensutveckling av lärare inom matematik, naturvetenskap och teknik (MNT). Även enligt EU:s utbildningsmål kräver detta område särskild uppmärksamhet.

Naturvetenskaplig och teknisk utveckling är avgörande för ett konkurrenskraftigt kunskapssamhälle. Inom näringslivet finns ett stort behov av välutbildade naturvetare och tekniker. Det är viktigt att fler kvinnor uppmuntras att välja yrken inom denna sektor. Det handlar inte bara om att få fler yrkesverksamma inom området. Kunskap i naturvetenskap och teknik är viktigt för alla oavsett yrkesinriktning. För att Sverige ska ha en god utveckling och stå sig väl internationellt är det nödvändigt med fortsatta insatser för att öka intresset och förbättra resultaten inom dessa ämnen.

Mot denna bakgrund fick Myndigheten för skolutveckling i december 2004 i uppdrag att utarbeta en handlingsplan för hur barns, elevers och vuxnas intresse för naturvetenskap och teknik bättre kan tas till vara och utvecklas. Myndigheten redovisade handlingsplanen i juli 2005. Regeringen avser att inom kort ge Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att i enlighet med den redovisade handlingsplanen initiera och genomföra kompetens- och utvecklingsinsatser inom det naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdet. Jag vill i sammanhanget också nämna de extra resurser som ställs till högskolans förfogande för att lärosätena bättre ska kunna möta nybörjarstudenterna på de utbildningar som kräver goda matematikkunskaper.

Statens skolverk har fått i uppdrag att bland annat göra en översyn av gällande kursplaner med anledning av de förändringar av gymnasieskolan som ska tillämpas på utbildningar som påbörjas efter den 1 juli 2007 (SFS 2004:871). Uppdraget ska slutredovisas den 1 februari 2006. Skolverket redovisade den 3 oktober 2005 sina förslag till program mål och gemensamma ämnen för programmen samt förslag till förändringar av de nationella inriktningarna. Redovisningen är underlag för regeringens beslut. Skolverket har i enlighet med sina direktiv samrått med företrädare för universitet och högskolor, med berörda myndigheter som Högskoleverket, med kommuner, ämnesföreträdare, branscher och organisationer och andra som kan vara berörda. Till varje program är en expertgrupp knuten, där lärare, skolläda-re och lärarutbildare ingår. Skolverket har valt att arbeta öppet med sitt revisionsuppdrag och har fortlöpande

publicerat material på sin hemsida för att inbjuda till debatt och diskussion. Remissförfarandet är ju till för att alla berörda ska få tillfälle att lämna synpunkter. I det här fallet har det ingått i Skolverkets uppdrag att ge möjlighet till detta.

Regeringen beslutar om programmålen, de gemensamma karaktärsämnena på ett program samt vilka inriktningar som ska finnas på programmen, det vill säga inriktningarnas antal och namn.

Skolverket har bemyndigande att fastställa vad som ska vara ämnen och kurser i gymnasieskolan samt vilka ämnen och kurser som ska vara gemensamma i en inriktning.

Skolverkets förslag till regeringsbeslut analyseras just nu inom departementet. Jag kan därför inte redan nu närmare kommentera förslaget. Det är givetvis ett grannlaga arbete att väga olika kunskapsområden och ämnen mot varandra. Det är dock viktigt att programmen ger en god grund för vidare studier och för de yrkesområden som de förbereder för. Jag är inte beredd att diskutera innehållet ämne för ämne utan att se till helheten i förslaget.

Anf. 27 AXEL DARVIK (fp):

Herr talman! Jag får tacka så mycket för svaret från skolministern. Men jag tycker att det är synd att han inte vill diskutera just frågorna om innehållet i det naturvetenskapliga programmet. Detta är viktiga frågor. Det är viktiga frågor för elever, för lärare och för föräldrar.

Det naturvetenskapliga programmet, som förslaget ser ut från Skolverket, ska få två inriktningar: naturvetenskaplig inriktning och samhällsvetenskaplig inriktning, alltså natur–natur och natur–samhälle.

Jag kan ta fysikämnet som exempel. På det naturvetenskapliga programmet med naturvetenskaplig inriktning har det skett en drastisk minskning av den delen i fysik som är obligatorisk.

Före 1994 hade man ungefär 252 timmar fysik på det naturvetenskapliga programmet med naturinriktning. År 2007 föreslås att det endast ska vara 85 timmar. Enligt den föreslagna inriktningen får de naturvetenskapliga ämnena ge vika för ämnen som filosofi, psykologi och hållbar utveckling.

I morse, vid frukostbordet, pratade jag med min syster. Hon har ganska nyligen lämnat gymnasieskolan och pluggar nu på Chalmers tekniska högskola i Göteborg. Smått förfärad sade hon: Hur ska eleverna klara av studierna på högskolan om de inte fått med sig de här viktiga ämnena? Hon sade också att det är att lura eleverna att välja bort viktiga kurser. Jag tror att hennes reaktion är mycket representativ för vad många elever och lärare känner. Det är i alla fall det som jag har stött på.

Man är inte snäll när man sänker kraven på gymnasieskolan. Det är inte en riktig valfrihet utan snarare en falsk valfrihet, där varje val innebär en risk att falla i en fallgrop som gör att man inte senare kan komma in på den utbildning som man vill på högskolan. I stället behövs det som jag ser det äkta valfrihet med tydligt inriktade program och med examina som kan vara inriktade mot yrkesutbildning, studieförberedande utbildning eller lärlingsutbildning. De teoretiska programmen ska mycket tydligt just vara förberedande för högskolestudier.

Jag får nu lite grann en känsla av att det finns en risk att man återupplivar den utredning som hette Gymnasiekommitténs utredning. Den

var mycket hårt kritiserad. Den var röd, och det fanns kanske en anledning till det, för många av de elever och lärare som satte sig in i detta såg verkligen rött när de tittade på förslaget. Det var ett förslag som gick ut på att smeta ut mycket av kunskaperna, att minska spetskompetensen och att göra något av en grundskola av hela gymnasieskolan.

Som tur var lät den förra utbildningsministern det här förslaget dö sovdöden. Det blev inte mer än en liten tummetott av det som då föreslogs. Men jag ser en viss risk för att förslaget kanske är uppe och sprattlar igen – om än i ny skepnad. Jag hoppas inte att det är så. Vi kan inte backa oss in i framtiden. Vi kan inte retirera in i globaliseringens tidsålder. Kunskap går inte ihop med kravlöshet.

Anf. 28 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Precis som jag uttryckte i mitt första inlägg är det en självklarhet att både teknikområdet och naturvetenskapsområdet är prioriterade områden för regeringen. Inte minst oroas vi naturligtvis av det bristande intresse bland eleverna som naturvetenskapsområdet har dragits med de senaste åren. Det är därför vi har vidtagit ett flertal åtgärder för att redan från tidiga år väcka intresset för naturvetenskap och teknik. Det är nödvändigt både i skolan och för utvecklingen i vårt samhälle. Det är viktigt för utvecklingen av vårt näringsliv.

Det förslag som föreligger från Skolverket grundar sig naturligtvis på det beslut som riksdagen fattade i november förra året, det elvapunktersprogram som regeringen föreslog och som riksdagen ställde sig bakom. Det finns ingen anledning för Folkpartiet och Axel Darvik att över huvud taget dra upp en utredning som redan har varit föremål för behandling och som riksdagen har tagit ställning till med anledning av en proposition.

Nu handlar det mer om tillämpningen. Jag tror att det här är ett så omfattande förslag, som påverkar så oerhört många individers livsmöjligheter och möjligheter till utbildning, att det förtjänar att behandlas på ett seriöst sätt. Det är därför som vi nu på departementet går igenom detta förslag ordentligt och också försöker se till en helhet i detta förslag. För det handlar ju faktiskt om hela vår gymnasieskola och den möjlighet som eleverna har till en bra utbildning.

Sedan kanske det låter lite konstigt att prata om valfrihet med liberaler. Det är uppenbart så att det nya Folkpartiet, som ju har övergivit socialliberalismen och parkerat långt ut på högerkanten, misstror elevernas möjligheter att kunna göra rationella val. Jag menar att vi naturligtvis ska ha tydliga utbildningsinriktningar. Vi ska ha tydlighet i vad utbildningarna leder till. Vi ska ha en bra studie- och yrkesvägledning. Men det är också viktigt att vi har ett förtroende för att eleverna med hjälp och stöd kan göra egna livsval och få egna livsmöjligheter. Jag tror att det är viktigt i dagens skola, och jag tror också att det är viktigt i den skola som vi kommer att få efter den 1 juli 2007. Här verkar uppenbarligen Folkpartiet ha övergivit tron på att människor kan göra egna rationella val.

Herr talman! Det här förslaget kan man naturligtvis stöta och blöta i varje liten detalj. Men jag tror ändå att det förtjänar en allvarlig, seriös, behandling. Därför avstår jag i dagsläget, i och med att vi just håller på att arbeta igenom hela förslaget, från att kommentera delar i det. Det är ju så, det känner säkert också Axel Darvik till, att när man börjar diskutera

enskilda ämnen påverkar det naturligtvis hela program och hur vårt programgymnasium kommer att se ut. Det är av den anledningen som jag menar att det är viktigt att vi behandlar frågan seriöst, som en helhet.

Möjligheten att tycka till har ju funnits under hela arbetets gång. Det märker vi inte minst genom de synpunkter som nu inkommer till departementet från olika intressenter och företrädare. Det är bra. Det är viktigt. Det är många kloka synpunkter som kommer in. De förtjänar en seriös behandling. Därför ska det här få ta den tid som behövs för att det ska bli ett bra förslag så att vi kan sjösätta ett nytt gymnasium efter den 1 juli 2007.

Anf. 29 AXEL DARVIK (fp):

Herr talman! Folkpartiet har inte övergivit socialliberalismen. Det kan man vara helt säker på. Man kan möjligtvis vara mer frågande beträffande om Socialdemokraterna har övergivit arbetarklassen. Arbetarepartiet socialdemokraterna har faktiskt skapat en skola där det framför allt är barn från hem där det inte har funnits så stor studievana som, i dagens utslagningskola, har hamnat i kläm. I dagens utslagningskola hoppar de av gymnasiet. I dagens utslagningskola får de inte ens med sig de grundläggande kunskaperna från grundskolan. Det är faktiskt en ganska stor grupp individer det handlar om, och många av dem kommer just från arbetarhem. Om jag vore socialdemokrat skulle jag vara betydligt mer oroad för vilka man har övergivit i dag.

Tittar man på det naturvetenskapliga programmet, och ska höja intresset för det, är det naturligtvis jätteviktigt vad man gör tidigt. Det håller jag med om. Jag instämmer gärna i att det kanske behövs ännu fler insatser för att höja intresset tidigt. Men jag tror att man skjuter sig själv i foten om man samtidigt tar bort en del inriktningar som tidigare fanns, som satsade på att man skulle lära sig just naturvetenskap på det naturvetenskapliga programmet. Psykologi, filosofi och hållbar utveckling är inte sådana ämnen som i första hand förknippas med naturvetenskap. Har man nu valt den inriktningen så är det inte riktigt en naturvetenskaplig utbildning som man har gått trots att man har börjat på det programmet.

Naturligtvis tar jag gärna en diskussion om valfrihet. Det är helt uppenbart att vi har olika syn där. Det förslag och den utredning som nu Ibrahim Baylan, i alla fall delvis, verkar ta till sitt hjärta, innebar ett sammelsurium av valmöjligheter för eleverna. Det var en hel djungel av valfrihet där man skulle slå ihop massor av program till breda sektorer. Man skulle splittra upp klasser efter varje halvår eller läsår. Man fick på det sättet inte någon kontinuitet.

Jag vill i stället se en äkta valfrihet där man får välja riktiga program med olika ingångar och olika mål, där man har yrkesprogram som satsar på yrkeskunskaper, lärlingsprogram som satsar på lärlingskap och studieförberedande program som just satsar på att vara studieförberedande – inte ett mischmasch där man plockar helt och hållet fritt och naturligtvis också riskerar att plocka fel många gånger och sedan, efteråt, vakna upp och inse att det som man trodde skulle leda framåt inte gjorde det. Jag är alltså naturligtvis för valfrihet, men jag är inte för bedräglighet, som detta mycket väl kan bli.

Ibrahim Baylan har många gånger pratat om att han vill ha en kunskapskola, och det tycker jag är bra. Baylan verkar bättre än en del av

sina företrädare som skolminister. Han har en del vettiga förslag och kan vara pragmatisk och inse en del av de problem som finns i dag. Tyvärr kan man inte säga samma sak om Ibrahim Baylans parti. Det visar inte minst den partikongress som Socialdemokraterna hade där man visade upp en helt annan syn. Jag hoppas att det finns tid för förändring ändå, annars blir det väl valet som avgör.

Anf. 30 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Det verkar finnas ett stort intresse i Folkpartiet för de socialdemokratiska partikongresserna. Det är glädjande, därför att vi har haft en partikongress som har haft en bra diskussion om den svenska skolan och fastställt en skolpolitik som är kraftfull och tar sig an både de möjligheter och de brister som finns i dagens skola. Det är den politik som vi kommer att föra de närmaste åren. Den fokuserar på att alla elever ska ha en bra grundutbildning, att alla elever ska få möjlighet att göra egna val i gymnasieskolan och att alla elever får med sig grundläggande kunskaper och färdigheter för att vara väl rustade för både dagens och morgondagens arbetsmarknad men också dagens och morgondagens samhälle.

Vad är då Folkpartiets alternativ och Folkpartiets förslag? Ja, det låter ju fint när man pratar om kunskapsskolan, bra yrkesutbildningar och bra studieförberedande utbildningar, men var ligger de konkreta förslagen? Jo, ett av de få konkreta förslag som finns från Folkpartiet är ju att dra ned på ambitionerna, att dra ned på kraven när det gäller de elever som går på de yrkesförberedande utbildningarna. Förslaget är ju att minska dem från tre till två år och att ta bort kravet på kärnämnesundervisning. Vilken arbetsmarknad tror Folkpartiet kommer att existera i dag och i morgon? Är det en arbetsmarknad som inte kräver att elever ska ha bra, grundläggande färdigheter när det gäller att läsa, skriva och räkna ordentligt? Ja, då tror jag att det är, om något, bedrägligt. Det verkar som om alla förslag som Folkpartiet lägger fram hör gårdagen till. Det verkar vara en dröm om att återinföra något som har varit, något som inte kommer att hålla för framtiden.

Vi pratar om en gymnasieskola som på många sätt är en bra gymnasieskola. Nu vill vi utveckla den vidare. Vi kan vara stolta över att 85 % av alla 22-åringar i Sverige har minst en treårig gymnasieutbildning. Det är ett stort steg framåt. Det är en fördubbling på de senaste tio åren av antalet elever som har en treårig gymnasieutbildning. Det är bra, men det räcker inte. Vi vill gå vidare, och det här förslaget, som riksdagen har ställt sig bakom, är ytterligare ett steg på vägen.

Vi kan vara stolta över att 91 % av dem som är mellan 25 och 34 år i vårt land har minst en treårig gymnasieutbildning – ofta också en högskoleutbildning. Det är bra, men det räcker inte. Vi måste fortsätta se till att de som inte har det också får möjlighet till bra utbildning.

På punkt efter punkt har vi höga ambitioner. Vi har höga krav på vår skola, och vi ställer också resurser till skolans förfogande så att vi kan nå upp till målen. Det blir nämligen, om något, bedrägligt att säga att vi vill ha en skola som ställer högre krav men i realiteten lägga förslag som försämrar elevernas möjligheter till bra utbildning. Inte minst gäller det för arbetarklassens barn, för det är framför allt de som går på de yrkesförberedande utbildningarna. Så prata inte om bedrägeri när ni lägger

Anf. 31 AXEL DARVIK (fp):

Herr talman! Det var inte glädjande att följa den socialdemokratiska partikongressen – det var snarare bekymmersamt. Det fanns en del förslag, även om vi naturligtvis inte ställer upp på dem, som innebar ett närmande till Folkpartiets linje – kloka förslag – men där Ibrahim Baylan förlorade mot kongressombuden. Det var mycket olyckligt, tycker jag, för vi hade behövt en omsvängning även från Socialdemokraterna i en del frågor.

Om det nu är så att det är sant att skolministern vill ha en bättre valfrihet så skulle jag faktiskt också vilja se förslag på riktiga yrkesutbildningar med kurser och mål som är tydligt utformade för att man ska kunna komma ut på arbetsmarknaden – man ska få lov att göra det valet – eller program som är tydligt anpassade för att man ska kunna komma in på universitet och för att man ska kunna klara av studier i högskolan.

Men inte är det väl ett bra förslag att man ska ha ett sammelsurium av valbara kurser – en del av hobbykaraktär i stil med drinkblandning och festfixning – där effekten dessutom blir att man splittrar klasser efter varje år eller efter varje termin, så att man inte får någon social gemenskap där man gemensamt kan stötta varandra och gå framåt? I stället får man ensam springa i skolans korridorer mellan olika instanser. Det är inte en valfrihet som vi liberaler står för.

Vi vill ha en valfrihet som faktiskt respekterar individens val och där det finns en möjlighet att också få en kvalitativ utbildning. Det är det som det innebär att man har verklig valfrihet i livet.

Anf. 32 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Om Axel Darvik, Folkpartiet, läser igenom det förslag som riksdagen ställt sig bakom ordentligt kommer han att se att det handlar om precis att rensa bland alla de lokala kurserna, som till exempel de som nämndes tidigare. Lokala kurser finns det ju en enorm flora av i dag. Det förslag som Skolverket lägger fram handlar just om att rensa bland dessa och kvalitetssäkra de kurser som ges i den svenska gymnasieskolan. Det är om något ett steg framåt i det här sammanhanget.

Axel Darvik pratar väldigt gott om vikten av social gemenskap, möjligheten att följa med sina klasskamrater genom skolsystemet. Mot den bakgrunden blir det ju lite lätt ”bedrägligt” att höra någon från Folkpartiet argumentera så, för det är ju samma parti som i alla andra sammanhang argumenterar för att kunna tvinga kvar nio- och tioåringar i sin årskurs medan kamraterna går vidare till fyran. Det är ju ändå Folkpartiet som föreslår att elever ska kunna få kvarsittning ett helt år när de behöver hjälp och stöd i stället. Vad är det för social gemenskap? Är det den typen av social gemenskap som Folkpartiet vill ha, ja, då är det inte mycket bevänt med den.

Herr talman! Den svenska skolan engagerar. Den svenska skolan är på många sätt en skola som är allmän egendom, och det blir ofta diskussioner om än det ena, än det andra. Ofta bygger de på myter.

Jag menar att det är viktigt att vi ger de förändringar vi gör den tid de behöver. Det är mot den bakgrunden som vi också ska titta på de förslag

Svar på
interpellationer

som finns till en ny gymnasieskola. Det handlar om att seriöst få fram och fastställa ett förslag som ger elever både rätt att göra egna val och faktiskt också rätt till en bra, grundläggande utbildning för att förbereda dem för livet och för arbetsmarknaden.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott: 2005/06:FPM18 Information om betalaren skall åtfölja överföringar av pengar KOM(2005)343 till justitieutskottet

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2005/06:33 till justitieutskottet
2005/06:34 till utrikesutskottet
2005/06:44 till skatteutskottet
2005/06:46 till socialförsäkringsutskottet

Redogörelse
2005/06:JO1 till konstitutionsutskottet

Motioner
2005/06:Kr11–Kr14 till kulturutskottet
2005/06:Ju8 och Ju9 till justitieutskottet
2005/06:T2–T8 till trafikutskottet
2005/06:Ju7 till justitieutskottet
2005/06:N9–N12 till näringsutskottet
2005/06:Sf5 till socialförsäkringsutskottet
2005/06:N13 till näringsutskottet

7 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2005/06:SfU5
Skatteutskottets betänkanden 2005/06:SkU2–SkU4
Konstitutionsutskottets betänkanden 2005/06:KU2–KU4 och KU6
Socialutskottets betänkande 2005/06:SoU3
Finansutskottets betänkanden 2005/06:FiU6, FiU13 och FiU15
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU2
Lagutskottets betänkanden 2005/06:LU1 och LU2

8 § Bordläggning

Prot. 2005/06:25
8 november

Anmäldes och bordlades
Proposition
2005/06:42 Olovlig befattning med narkotikaprekursorer

9 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 7 november

2005/06:92 av *Chatrine Pålsson* (kd) till statsminister Göran Persson
Inkapslingsanläggning i Oskarshamn
2005/06:93 av *Nina Lundström* (fp) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin
Planprocessen och byggandet
2005/06:94 av *Marie Wahlgren* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Uppklaring av miljöbrott
2005/06:95 av *Staffan Danielsson* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Krav för bilsläpvagn

den 8 november

2005/06:96 av *Ana Maria Narti* (fp) till statsrådet Barbro Holmberg
De politiska flyktingarnas rättigheter
2005/06:97 av *Birgitta Sellén* (c) till statsrådet Ylva Johansson
Synnedsättning – så kallat tunnelseende

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 november.

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 7 november

2005/06:306 av *Cecilia Wigström* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
Det svenska bidraget till FN:s Liberiainsats
2005/06:307 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Tydlig lagstiftning i fråga om alkoholförsel
2005/06:308 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Verksamheten på 4H-gårdar
2005/06:309 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Prot. 2005/06:25
8 november

Passtvang för hästar
2005/06:310 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till justitieminister Thomas
Bodström
Barn som brottsoffer

den 8 november

Prot. 2005/06:25
8 november

2005/06:311 av *Ola Sundell* (m) till näringsminister Thomas Östros
Konkurrensneutralitet för svensk spånskiveindustri
2005/06:312 av *Lennart Fremling* (fp) till statsrådet Lena Sommestad
Klimatpåverkan av flygtrafiken
2005/06:313 av *Gunnar Nordmark* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Svensk Kassaservice

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 15 november.

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 2 november

2005/06:222 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Lena Hallengren
Bidrag till föräldraorganisationer
2005/06:226 av *Louise Malmström* (s) till statsrådet Lena Hallengren
Statsbidragssystemet för folkbildningen

den 7 november

2005/06:218 av *Mats Odell* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Passagerartrafik med kulturhistoriskt värdefulla ångfartyg
2005/06:237 av *Erling Wälivaara* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Åtgärder mot oregistrerade mobilabonnemang
2005/06:241 av *Erling Wälivaara* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Fungerande transportvägar för Norrbottens företag
2005/06:246 av *Hans Backman* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Antispamcenter i Hofors
2005/06:280 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Ombyggnad av E 18

den 8 november

2005/06:303 av *Berit Jóhannesson* (v) till försvarsminister Leni Björk-
lund
Försvarets underrättelsenämnd
2005/06:304 av *Berit Jóhannesson* (v) till försvarsminister Leni Björk-
lund
Försvarets omorganisation och civil verksamhet

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 15 november.

Prot. 2005/06:25
8 november

12 § Kammaren åtskildes kl. 15.40.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Monica Gustafson

1 § Aktuell debatt: Tandvården	1
Anf. 1 KENNETH JOHANSSON (c)	1
Anf. 2 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	1
Anf. 3 KENNETH JOHANSSON (c)	3
Anf. 4 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	5
Anf. 5 GABRIEL ROMANUS (fp).....	6
Anf. 6 CHATRINE PÅLSSON (kd)	8
Anf. 7 GUNILLA WAHLÉN (v)	9
Anf. 8 JAN LINDHOLM (mp).....	11
Anf. 9 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	12
Anf. 10 KENNETH JOHANSSON (c)	13
Anf. 11 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m).....	14
Anf. 12 GABRIEL ROMANUS (fp).....	14
Anf. 13 CHATRINE PÅLSSON (kd)	15
Anf. 14 GUNILLA WAHLÉN (v)	16
Anf. 15 JAN LINDHOLM (mp).....	16
Anf. 16 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	17
Anf. 17 KENNETH JOHANSSON (c)	18
Anf. 18 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	18
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	19
3 § Svar på interpellation 2005/06:47 om en skola som aktivt övervinner svårigheter.....	20
Anf. 19 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	20
Anf. 20 ANA MARIA NARTI (fp).....	21
Anf. 21 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	22
Anf. 22 ANA MARIA NARTI (fp).....	23
Anf. 23 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	23
Anf. 24 ANA MARIA NARTI (fp).....	24
Anf. 25 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	25
4 § Svar på interpellation 2005/06:66 om programmålen för naturvetenskapsprogrammet	25
Anf. 26 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	25
Anf. 27 AXEL DARVIK (fp).....	27
Anf. 28 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	28
Anf. 29 AXEL DARVIK (fp).....	29
Anf. 30 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	30
Anf. 31 AXEL DARVIK (fp).....	30
Anf. 32 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	31
5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	32
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	32
7 § Förnyad bordläggning.....	32
8 § Bordläggning.....	32
9 § Anmälan om interpellationer.....	33
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	33

Prot. 2005/06:25
8 november

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	34
12 § Kammaren åtskildes kl. 15.40.	35

